

Kan man stole på Bibelen 2

Her fortsetter bibelstudiet om Bibelen, dens opprinnelse og pålitelighet. Vi ser nå på:

Hvordan Bibelen ble til

Gud kalte Abram ut fra Ur i Kaldea og han var lydige og dro ut i slutten av det andre årtusen og han fikk navnet Abraham. Gud lot denne mannen bli stamfar til det folket som vi i dag kjenner som Jødene eller hebreerne.

 1M 12:1-2

Og Herren sa til Abram: Dra bort fra ditt land og fra din slekt og fra din fars hus til det landet som jeg vil vise deg! Jeg vil gjøre deg til et stort folk. Jeg vil velsigne deg og gjøre ditt navn stort, og du skal bli en velsignelse.

 1M 15:5

Han førte ham utenfor og sa: Se nå opp mot himmelen og tell stjernene, hvis du er i stand til å telle dem! Og han sa til ham: Slik skal din ætt bli.

Det var dette folket som Gud utvalgte til sitt eiendomsfolk og som han i mange generasjoner fostret til den viktige oppgaven, å være forvaltere for hans skrevne åpenbaring til folkene.

 Rom 3:1f

Hva fortrinn har da jøden? Eller hva gagn er det i omskjærelsen? Mye på alle vis! Først og fremst at Guds ord ble betrodd dem.

Når tiden var inne, skulle de bringe dette inspirerte ordet til alle jordens slekter.

 Mark 16:15

Og han sa til dem: Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for all skapningen!

Omtrent 500 år etter at Abraham ble kalt ut fra sitt folk, er vi ved det viktige tidspunkt i historien, da den skrevne åpenbaringen begynte å ta form. Denne nedtegning av den inspirerte åpenbaringen fra Gud, ville komme til å omfatte de første 2500 årenes historie, verdens skapelse, overleveringen av Guds lov, alle forskriftene, profetiene og annet.

Moses skriver ned Guds ord

Det var Moses som fikk i oppdrag å begynne på den Hellige Skriften. Han var blitt forberedt på under sitt opphold i Egypt. Han var som kjent opplært i all Egypts visdom og mektig i ord og gjerning for Gud og alt folket. En må kunne tro at "ord" her står også for det skrevne ordet, ikke bare det talte. Han sa før øvrig senere at han ikke kunne tale.

 Apg 7:22

Moses fikk opplæring i all egypternes visdom, og han var mektig i ord og gjerninger.

 2M 4:10

Men Moses sa til Herren: Hør meg, Herre! Jeg har aldri vært noen ordets mann, verken før eller nå etter at du begynte å tale til din tjener. Jeg er tung i mæle og tung i tale.

Det er om disse skriftene at Stefanus i sin tale for det Høye Råd sier at Moses tok imot levende ord for å gi til Israel.

 Apg 7:38

Han er den som i menigheten i ørkenen var med engelen som talte til ham på Sinai berg, og med våre fedre. Han mottok levende ord for å gi dem til oss.

At Moses virkelig skrev ned Guds ord og åpenbaring sies tydelig i Bibelen. Hør bare her:

 2M 17:14

Herren sa til Moses: Skriv dette opp i en bok, så dere kommer det i hu, og prent det i Josvas ører! For jeg vil helt utslette minnet om Amalek over hele jorden.

Likevel er det først på Sinai hvor Moses var alene med Gud, at Bøkenes Bok fikk sin begynnelse. Og det er om denne boken det blir sagt at intet ord i den skal gå bort.

 Luk 21:33

Himmel og jord skal forgå, men mine ord skal slett ikke forgå.

Etter Moses kom de ulike profetene, apostlene og andre hellige menn som talte drevet av den Hellige Ånd, inntil hele Bibelen ble fullført.

Hvem har skrevet Mosebøkene?

En kan ofte høre folk som tviler på om Moses virkelig har skrevet de fem første bøkene i Bibelen. Om han er forfatteren, så er det for mange vanskelig å forstå hvordan én mann alene kunne greie dette. Samlet han disse merkelige bøkene fra andre, eldre skrifter, eller ble han selv direkte inspirert av Guds Ånd?

Dette kan vi svare på. Moses hadde ingen eldre inspirerte skrifter å holde seg til. Vel finnes det andre og gamle nedtegninger som er fremkommet omtrent på samme tid som Abraham og som man må anta at også Moses kjente til. Disse to gamle skriftene inneholder to viktige elementer som vi også finner i Mosebøkene, nemlig en skapelsesberetning og en lov. De skriftene det er snakk om er disse:

De kaldeiske beretningene.

Disse er skrevet på leirtavler med kileskrift. Opprinnelig brukte man en slags penn som i enden hadde en form som en kile. lignende en pil, spiss i ene enden og bred i den andre. Denne pennen presset man inn i leiren i forskjellige mønstre, pekende oppover, nedover, til høyre, til venstre i forskjellige kombinasjoner. Når budskapet ved skrevet ned på leirtavlen, ble den brent og ble hard. Så kunne den sendes til mottakeren. Tusenvis av slike leirtavler er funnet i arkeologiske utgravninger i Midtøsten og Mesopotamia. De vi nå snakker om ble funnet av forskeren Layard i de ruinhaugene som lå som et dekke over den gamle byen Ninive og andre gamle steder i Mesopotamia. Disse kaldeiske beretningene inneholder en framstilling av verdens skapelse, til og med en antydning om Kain og Abel, og en skildring av vannflommen eller syndfloden.

Hammurabis lovbok

Det er tegn som tyder på at denne Hammurabi er identisk med Amrafael som vi hører om i 1 Mos 14:1

 1M 14:1

Det skjedde i de dager da Amrafel var konge i Sinear, Arjok konge i Ellasar, Kedorlaomer konge i Elam, og Tideal konge over Gojim,

Vi skal først se på den historiske siden av disse to skriftene. Den antagelsen at Moses skulle ha fått sine historiske kunnskaper fra de kaldeiske skriftene, er helt enkel uholdbar. Selv om de kaldeiske skriftene er interessante, inneholder de så mye nonsens at det ville være en umulighet for Moses å bruke noe slikt i sin skapelsesberetning.

Berosus, en babylonisk prest skrev skapelsen omtrent slik: ”Guden Ble kom frem og skjærte kvinnen Omoraka i to deler. Av den ene delen skapte han jorden og av den andre delen, himmelen.” Den samme guden ”befalte en av gudene til å ta sitt eget hode og blande blodet med jord og på det viset skape både mennesker og dyr”.

Loven i Hammurabis berømte lovbok er på mange måter utmerket, men den inneholder bare moralbud mellom mennesker. Den kjenner ikke til de bud som er uendelig mye viktigere, nemlig de som omhandler menneskenes forpliktelser mot Gud. Heller ikke tar denne lovboken noe hensyn til de fattige, og Hammurabi var en avgudsdyrker, som tilba også solguden. Det er derfor helt sikkert at Moses ikke hentet sine lover eller sine ideer fra dem. Moses sier selv om de lover han fikk fra Gud og som han også skrev ned:

 5M 4:8

Og hvor finnes det et folk, om det er aldri så stort, som har så rettferdige lover og bud som hele denne lov jeg legger fram for dere i dag?

Han sier her at andre folk og nasjoner nok har sine lover og bud, men at de lover han hadde mottatt fra Gud, var helt annerledes og ikke lik andre folks lover.

Mosebøkene vitner selv om at Moses fikk fra Gud det hans skulle si og skrive og at de derfor er skrevet under inspirasjon. Alle som leser sin Bibel vet at Mosebøkene påbud og lover ofte innledes med uttrykk som: ”Herren talte til Moses og sa.” Omtrent alle kapitlene i 3. og 4. Mosebok begynner på den måten.

For å gå tilbake til Stefanus tale for det Høye Råd, har vi allerede sett at Moses mottok levende ord for å gi oss dem.

 Apg 7:38

Han er den som i menigheten i ørkenen var med engelen som talte til ham på Sinai berg, og med våre fedre. Han mottok levende ord for å gi dem til oss.

Moses leste seg altså ikke til det han senere skrev. han mottok alle Herrens ord.

For øvrig kommer det fram fra alle steder der en leser om Mosebøkene at det var Moses som skrev disse bøkene. Ingen steder ellers i Bibelen antydes det at en annen enn Moses skrev Mosebøkene. Her er likevel en interessant sak som vi må nevne. Hvis han selv skrev Mosebøkene hvem skrev da det siste kapittel av 5. Mosebok? Det som handler om hans død? Det var jo ingen annen en Gud og Moses som var til stede når disse hendelsene fant sted. Beretningen må derfor være inspirert, samme hvem som skrev den. Moses hadde derfor like store muligheter til å skrive om sin egen død på forhånd som noen annen, da herren uten vanskeligheter kunne ha åpenbart for ham for eksempel i en profeti. Det var likevel Guds vilje at Moses skulle få en ukjent grav som vi leser om i 5. Mosebok

 5M 34:6

Og han begravde ham i dalen i Moabs land midt imot Bet-Peor, og ingen vet til denne dag hvor graven hans er.

Det var jo også umulig for Josef å forutsi hva som skulle skje med hans ben 400 år etter sin død, men han fikk det profetisk, ved inspirasjon.

 1M 50:25

Så tok Josef ed av Israels sønner og sa: Gud skal visselig se til dere, og da skal dere føre mine ben opp herfra.

Likeledes var det for alle profetene som i tidens løp skulle forutsi detaljerte profetier om Messias som skulle komme. Ja, de kunne fortelle detaljer omkring hans lidelse og død, og fortelle om hans gravlegging i ”en rik manns grav” (Jes.53:9) Mangfoldige hendelser er forutsagt i skriften av inspirerte profeter som, av seg selv, ikke kunne vite dette. men de fikk det fra Gud den Hellige Ånd som virket i dem.

 1Pet 1:10-11

Om denne frelse var det profetene gransket og ransaket, de som profeterte om den nåde som dere skulle få, idet de gransket hvilken eller hva slags tid Kristi Ånd, som var i dem, viste fram til når han forut vitnet om Kristi lidelser og herligheten deretter.

Det var altså 40 personer som var redskapene til Bibelens forfatterskap. Tiden det tok å ferdigstille Bøkenes bok, var 1600 år og begynte 1500 år før Kristus. Bøkene ble skrevet på forskjellige steder men bærer preg av en indre harmoni som bare kan skyldes det faktum at Bibelen i virkeligheten har kun én forfatter, den Hellige Ånd.

Originalmanuskriptene

Vi hører ofte om de opprinnelige håndskriftene, men det er et faktum at det nå ikke lenger finnes et eneste originalmanuskript til noen av bøkene i Bibelen. Man opererer derfor med å si ”de eldste kjente manuskripter”. Dette har jo sammenheng med at det ikke finnes noe kjent materiale fra oldtiden som kan vare i 3000 år. De materialer som de første originalmanuskripter ble skrevet på, er borte på grunn av tidens tann. Mange av skriftene gikk også tapt i krig eller ved brann. Noe Israel har vært utsatt for opp gjennom hele historien. Men det ble hele tiden sørget for at det ble laget nøyaktige kopier av originalen. Allerede da Det Nye Testamentet ble skrevet, ser det ut til at det gamle og originale Gamle Testamentet ikke lenger eksisterte Da Bibelen var helt ferdig med sin Kanon, besto den av hebraiske avskrifter av Det Gamle Testamentet, og en gresk oversettelse, Septuaginta, og dessuten av de originale greske håndskrifter til Det Nye Testamentet. Disse siste er også gått tapt for oss.

Men vi kan i dette også se Guds ledelse. For mennesker er til alle tider like. Om det fans skrifter som var skrevet med Moses, med Davids, Jesaias, eller Paulus egen hånd, ville nok mange ha tilbudt disse skriftene med en overtroisk ærefrykt.

De håndskriftene som eksisterer

Om de opprinnelige skriftene ikke lenger finnes, så trenger ingen nære noen frykt for at grunnlaget for vår dyre tro ikke er tilstrekkelig godt underbygd. Saken er nemlig den at vi i dag har mange tusen hebraiske og greske håndskrifter, som er *avskrifter* av de tidligere manuskriptene. Det er disse avskriftene en mener når en taler om ”originalene”. En anslår at de eksisterende avskriftene til Det Nye Testamentet er om lag 4000. Av det Gamle Testamentet finnes det i Dr. Gasters bibliotek alene, om lag 800 avskrifter.

Masoretene

De jødiske skriftlærde som kopierte de hebraiske håndskriftene, anvendte all sin flid og omhu i sitt arbeid. Ja, så pinlig nøyaktig gikk de til verks at de talte hvert ord, hver bokstav, la merke til hvor mange ganger hver enkelt bokstav forekom og ødela straks et hvert ark som inneholdt en feil. Så redde var disse Masoretene for at de hellige skrifter skulle tilføres noe som ikke hørte hjemme der. Og en forstår hvor høyt disse skriftene ble verdsatt, og med hvilken ærefrykt de ble betraktet og behandlet. De skrev på geiteskinn, noe som kaltes ”vellum” og det ble brukt en spesiell sort blekk. e som skrev måtte alltid først uttale høyt ord de skrev, før de skrev det ned. De var sterkt pietistiske for hver gang de kom til Guds

navn i skriften, tørket de av pennen. De brukte også å vaske hele kroppen sin hver gang de kom til Guds navn Jehovah, slik at det hellige navnet ikke skulle bli vanæret ved noe urent. Når det nye manuskriptet ble ferdig, ble det omhyggelig sammenlignet med et eldre skriftet, og én feil var nok til at hele arbeidet ble kassert.

Feil oppsto

Men til tross for all denne omhu så ble det begått feil. Det viser de bevarte håndskriftene. Vi skal også merke oss at de eldste hebraiske skriftene bare består av konsonanter. Jehova Jhvh og dertil kommer at det ikke var mellomrom mellom ordene. Vi kan tenke oss hvordan fader Vår ville bli se ut dersom vi skulle ha lest det på denne måten!

Skille mellom ordene

Det var først etter det babyloniske fangenskapet at en tok til å sette skille mellom ordene. Selve teksten ble også inndelt i kapitler og vers, og de firkantete hebraiske skriftetegnene som vi nå har, kom i stedet for de gamle fønikiske eller dette gamle hebraiske alfabetet.

Vokalene

Vokalene ble innført mye senere av Masoretene. Det var om lag 500 år etter Kristus og de skrev også ned den muntlige tradisjonen som knyttet seg til den korrekte lesningen av de gamle tekstene.

De hebraiske bokstavene er svært like. Så like at forskjellen gjør det vanskelig å fremstille den t.o.m. på trykk. Det er derfor et stort under at vi likevel, tross disse mange problemene, i dag har en skrift som er ufattelig nær den opprinnelige teksten. Det er snakk om variasjoner i enkelte ord uten at det på noen måte får innvirkning på vår forståelse av selve teksten. Når det gjelder Det Nye Testamentet, så dreier det som mindre enn en tusendel av hele teksten, og for Det Gamle Testamentet ennå mindre.

Sammenligning av tekstene

I moderne skriftforskning i dag, sammenligner en tekstene i de mange kopiene og kan ved slik sammenligning komme frem til hvilken variasjon i teksten som sannsynligvis er den opprinnelige. Vi kan derfor med sikkerhet si at den Bibel som vi sitter med i dag, er i sannhet Guds ord.

Jesus sa:

 Matt 5:18:

For sannelig sier jeg dere: Før himmel og jord forgår, skal ikke den minste bokstav eller en eneste tøddel i loven forgå, før det er skjedd alt sammen.

En tøddel er det minste tegnet i den hebraiske teksten og står i sammenheng med ordene. Vi ser at Jesus, Guds Sønn, trodde på det bokstavelige i Bibelen. Han mente også at den minste delen av skriften også hadde profetisk betydning og at den ikke ville bli borte, før han kom igjen.

Kan vi nå si med Paulus:

 Apg 24:14

Men det vedgår jeg for deg, at etter den Veien som de kaller en sekt, tjener jeg våre fedres Gud slik at jeg tror alt det som er skrevet i loven og i profetene.

Jeg håper at vi kan og gå videre derfra.